

Správa o pôsobení Slovenskej republiky v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2021

Úvod

Správa o pôsobení Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2021 (ďalej len „správa“) bola spracovaná na základe úlohy vyplývajúcej z uznesenia vlády SR č. 539 z 10. októbra 2012, ktorá ukladá Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (ďalej len „MZVEZ SR“) povinnosť raz ročne predložiť na rokovanie vlády SR správu o civilnom a vojenskom pôsobení SR v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu. Strategickým bezpečnostným záujmom SR v zmysle Bezpečnostnej stratégie SR je prispievať k riešeniu kríz, konfliktov a iných bezpečnostných výziev, osobitne vo východnom a južnom susedstve, aj prostredníctvom zapájania sa do aktivít medzinárodného krízového manažmentu.

Predkladanú výročnú správu spracovalo MZVEZ SR s využitím vstupov vecne príslušných ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy - Ministerstva obrany SR (ďalej len „MO SR“), Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“), Ministerstva financií SR (ďalej len „MF SR“) a Generálnej prokuratúry SR (ďalej len „GP SR“). Správa zahŕňa informácie o pôsobení príslušníkov Ozbrojených síl SR (ďalej len „OS SR“), Policajného zboru (ďalej len „PZ“), Finančnej správy (ďalej len „FS“) a predstaviteľov MZVEZ SR a MO SR v konkrétnych aktivitách medzinárodného krízového manažmentu, ako aj zámer zapojenia SR do týchto aktivít na rok 2022.

O ďalších aktivitách SR v oblasti postkonfliktnej obnovy, rekonštrukcie a stabilizácie, humanitárnej a rozvojovej pomoci, nadväzujúcich na pôsobenie SR v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu, informuje samostatná výročná správa o prehľade poskytovanej rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci SR.

1. Bezpečnostná situácia a medzinárodný krízový manažment v roku 2021

Globálne bezpečnostné prostredie sa v roku 2021 ďalej zhoršovalo. Charakterizovala ho rastúca nestabilita, neistota a nízka miera predvídateľnosti. Bezpečnostné hrozby a výzvy boli komplexné a mnohovýrobné – od tradičných otvorených ozbrojených konfliktov, používania širokej (hybridnej) škály rôznorodých nástrojov nevojenského charakteru vrátane ekonomických, kybernetických a dezinformácií, cez autokratické režimy hrubo potláčajúce základné ľudské práva a slobody, alebo krehké a nestabilné štáty, neschopné zaistiť bezpečnosť svojich občanov, až po pandémiu COVID-19 či globálne klimatické zmeny. Všetky tieto a ďalšie hrozby a výzvy prebiehali a prejavovali sa na pozadí postupných systémových posunov, sprevádzaných zneisťovaním svetového usporiadania a európskej bezpečnostnej architektúry založených na spoločných pravidlách, dohodnutých princípoch, záväzkoch a medzinárodných inštitúciách. To všetko malo dopady na bezpečnosť SR, Európy a celej euroatlantickej oblasti ako aj jej bezprostredného východného a južného susedstva.

Bezpečnosť a stabilitu východného susedstva SR osobitne ovplyvňovala situácia na Ukrajine, ktorá čelila sústavnému tlaku zo strany Ruska, otvorenému ohrozovaniu svojej zvrchovanosti a územnej celistvosti a spochybňovaniu práva na slobodnú voľbu svojho zahraničnopolitického smerovania. Neodôvodnené výrazné zhromažďovanie ruských ozbrojených síl v blízkosti hraníc s Ukrajinou vyústilo koncom roka 2021 do vážneho napätia. Podarilo sa otvoriť viacero foriem dialógu s Ruskom s cieľom situáciu deeskalovať a zabrániť novej ďalšej vojenskej agresii Ruska voči Ukrajine. Gruzínsko a Moldavsko sa aj v roku 2021 museli naďalej vyrovnávať s dôsledkami straty častí vlastného územia. Južné susedstvo EÚ taktiež čelilo viacerým výzvam. Mnohé štáty afrického kontinentu boli aj v roku 2021 ohrozované pretrvávajúcou hrozbou terorizmu a násilného extrémizmu, obchodu s ľuďmi či

organizovaného zločinu, ktoré sprevádzali prebiehajúce ozbrojené konflikty. Tieto a ďalšie bezpečnostné hrozby a výzvy vyhánali ľudí z ich domovov a vyvolávali nelegálnu migráciu, smerujúcu predovšetkým do Európy.

Vojenské a civilné misie a operácie medzinárodného krízového manažmentu sú zásadnou súčasťou integrovaného (komplexného) prístupu medzinárodného spoločenstva a jeho inštitúcií ku krízam a konfliktom. Ten kombinuje politické, diplomatické, ekonomické, rozvojové a ďalšie civilné a vojenské nástroje s cieľom predchádzať konfliktom, včas a efektívne na ne reagovať, prispievať k budovaniu mieru, postkonfliktnej stabilizácii a rekonštrukcii, ako aj budovať odolnosť a kapacity prijímajúcich štátov tak, aby boli schopné bezpečnostným hrozbám a výzvam čeliť v budúcnosti samostatne.

Mierové misie Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“) sú jedným z najviditeľnejších nástrojov svetovej organizácie na udržiavanie a podporu medzinárodného mieru a bezpečnosti. Čelia však chronickým problémom, osobitne v napĺňaní záväzkov členských štátov prispievať do nich adekvátnym personálom ako aj finančne. Iniciatíva generálneho tajomníka OSN „Akcia pre udržiavanie mieru“ (A4P) spolu s jej implementačnou stratégiou pre roky 2021-2023 „Akcia pre udržanie mieru +“ (A4P+) pomáhajú k zvyšovaniu bezpečnosti mierových misií, mobilizujú väčšiu podporu pre hľadanie politických riešení kríz a prispievajú dobre vybavenými a vycvičenými silami. Aj v podmienkach pandémie si misie OSN dokázali zachovať svoju operačnú pripravenosť, plniť mandáty a podporovať hostiteľské vlády aj v zvládaní sanitárnej krízy.

Podobne aj Európska únia (ďalej len „EÚ“) vyvinula v roku 2021 úsilie prekonať pretrvávajúce nedostatky v naplnení svojich misií a operácií – vojenských aj civilných – a zároveň spružniť a zrýchliť plánovacie a rozhodovacie procesy tak, aby bola EÚ schopná reagovať na krízy rýchlo a efektívne. Odpovede na mnohé z týchto problémov (vrátane zlepšenia obranných spôsobilostí, potrebných pre účinný krízový manažment) má priniesť pripravovaný Strategický kompas EÚ, ktorý bude vôbec prvým strednodobým plánovacím dokumentom EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany (schválenie v marci 2022). V roku 2021 Rada EÚ schválila vytvorenie nového mimorozpočtového finančného nástroja EÚ pod názvom Európsky mierový nástroj, ktorý má potenciál významne doplniť aktivity a výsledky misií a operácií EÚ prostredníctvom cieleného budovania kapacít prijímajúcich štátov. Počas roku 2021 nebola ukončená žiadna misia či operácia EÚ, v júli 2021 Rada EÚ rozhodla o zriadení novej vojenskej výcvikovej misie EUTM v Mozambiku.

Severoatlantická aliancia (ďalej len „NATO“) v oblasti krízového manažmentu v apríli 2021 rozhodla o ukončení výcvikovej a poradnej misie Rozhodná podpora (RSM) v Afganistane, ktorá tam pôsobila od roku 2015. Po rýchlom páde vlády a faktickom rozklade bezpečnostných síl Afganistanu v dôsledku ofenzívy Talibanu v lete 2021, po ktorom nasledovala masová evakuácia medzinárodného spoločenstva z krajiny, Aliancia spracovala poučenia z tohto vývoja pre budúce misie a operácie. Jedným z poučení je, že budúce misie a operácie musia mať stanovené realistické a dosiahnuteľné ciele, zohľadňujúce aj absorpčnú kapacitu prijímajúceho štátu.

Pod vedením Švédska ako predsedníckej krajiny sa Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej len „OBSE“) v roku 2021 usilovala o riešenie konfliktov a kríz vo vlastnom priestore, osobitne v súvislosti s vývojom na hraniciach Ruska s Ukrajinou, v kontexte konfliktu medzi Azerbajdžanom a Arménskom, ako aj v súvislosti s vývojom v Bielorusku. V septembri 2021 sa ukončila činnosť Hraničnej pozorovateľskej misie OBSE na ruských hraničných prechodoch Gukovo a Doneck, kde pôsobila od júla 2014. Predĺženie jej mandátu odmietlo Rusko ako hostiteľská krajina.

2. Účasť SR v misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu

SR v roku 2021 pôsobila v 17 aktivitách medzinárodného krízového manažmentu OSN, NATO, EÚ a OBSE v Európe, Afrike aj Ázii v záujme posilňovania stability, bezpečnosti a odolnosti krízových regiónov, a tým aj celkovej bezpečnosti euroatlantického priestoru.

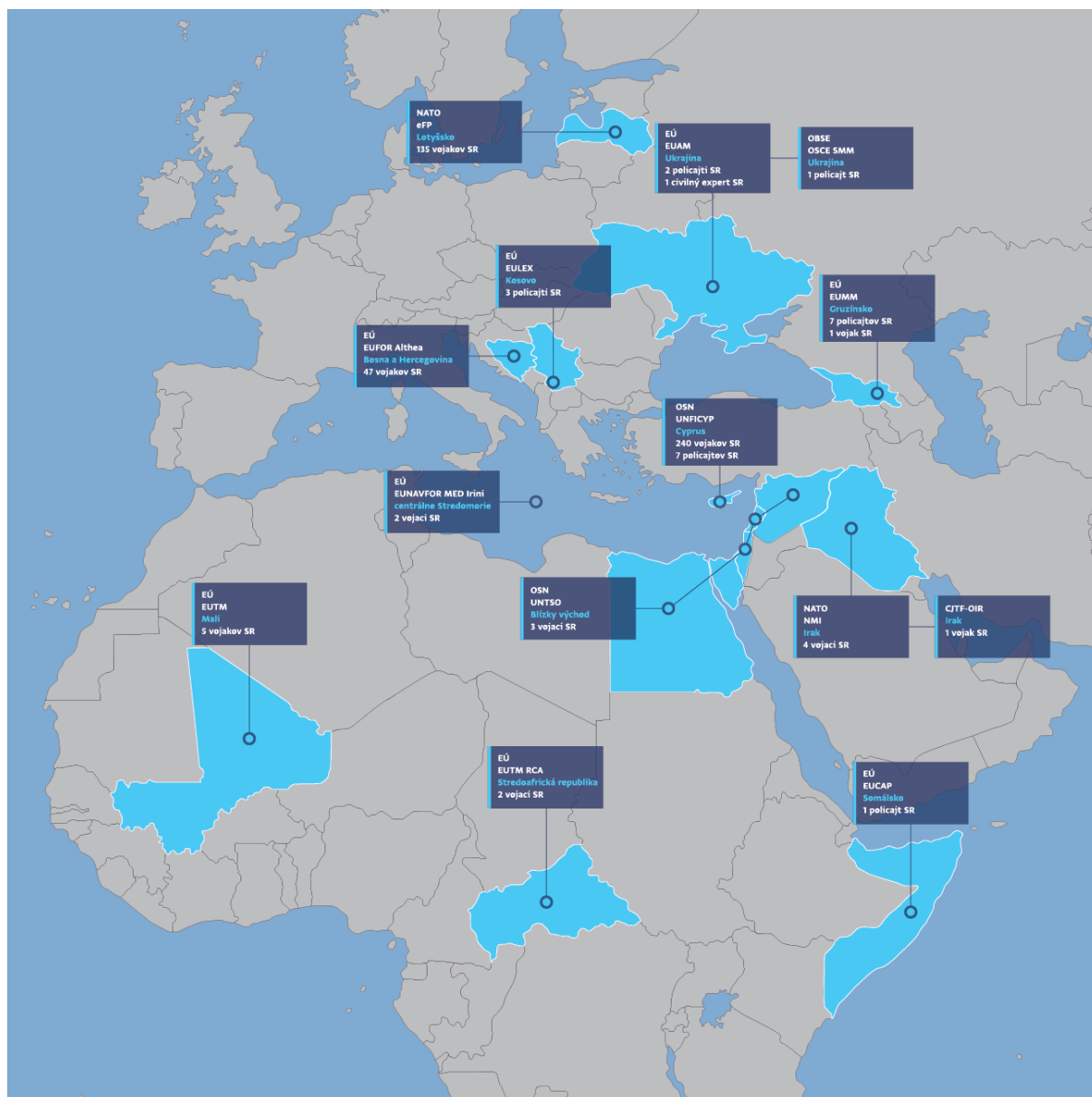
V roku 2021 predstavoval personálny príspevok SR do aktivít medzinárodného krízového manažmentu 536 vyslaných zástupcov SR, z toho 39 žien. OS SR sa na daných aktivitách podieľali prostredníctvom vyslania 504 príslušníkov (z toho 33 žien), PZ vyslaním 29 príslušníkov (z toho 6 žien) a FS vyslaním 1 príslušníka. V aktivitách medzinárodného krízového manažmentu pôsobil aj 1 civilný expert MZVEZ SR a 1 civilný expert MO SR.

Dlhodobu najpočetnejšiu príspevok (240) poskytuje SR do misie OSN UNFICYP na Cypre. Vôbec prvýkrát boli vyslaní príslušníci do vojenských výcvikových misií EÚ v Mali a v Stredoafrickej republike. Národná rada SR schválila navýšenie personálnych príspevkov a vyčlenenie do rezervných síl do vojenskej operácie EÚ EUFOR Althea a navýšenie personálnych príspevkov do námornej operácie EÚ EUNAVFOR MED Irini. Zvýšil sa tiež počet slovenských zástupcov v misiách OSN UNFICYP a UNTSO. SR ukončila pôsobenie v misii NATO RSM v Afganistane (z dôvodu ukončenia samotnej operácie) a v Styčnom úrade NATO v Kyjeve (z dôvodu finalizácie projektu vedeného SR).

Vo viacerých misiách OBSE pôsobia slovenskí občania v pozícii civilných expertov mimo definície podľa § 3 zákona č. 503/2011 Z. z. o vysielaní civilných expertov na výkon práce v aktivitách krízového manažmentu mimo územia Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. K 31. decembru 2021 pôsobilo v Osobitnej pozorovateľskej misii OBSE na Ukrajine celkovo 14 slovenských expertov, v misiách OBSE v Srbsku, Severnom Macedónsku, Čiernej Hore a v Kosove po jednom civilnom expertovi SR.

SR po prvýkrát implementovala Národný akčný plán na vykonávanie rezolúcie Bezpečnostnej rady (ďalej „BR“) OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021-2025, v ktorom sa MO SR, MV SR a MZVEZ SR zaviazali posilniť postavenie žien v procesoch týkajúcich sa medzinárodného krízového manažmentu. V roku 2021 pôsobili príslušníčky OS SR v misii OSN UNFICYP na Cypre (26 žien), v misii EÚ EUFOR Althea (4 ženy), v Posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Lotyšsku (8 žien) a v misii NATO RSM v Afganistane (1 žena). Príslušníčky PZ pôsobili v misii EÚ EUMM v Gruzínsku (1 žena) a v misii OSN UNFICYP na Cypre (5 žien).

SR v roku 2021 pôsobila vo funkcii podpredsedu Komisie OSN pre budovanie mieru, ktorá vykonáva poradenstvo BR OSN pri tvorbe mandátov mierových operácií OSN. Slovensko tým potvrdilo svoju dlhodobú angažovanosť v problematike budovania mieru a ďalších relevantných oblastiach, ktoré sú s ňou úzko prepojené, vrátane mierových operácií, prevencie konfliktov a mediácie, či reformy bezpečnostného sektora (SSR). SR bola tiež aktívna v problematike revízie architektúry pre budovanie mieru, ako aj pri presadzovaní komplementárnosti SSR a odzbrojenia, demobilizácie a reintegrácie bývalých bojovníkov (DDR).

Pôsobenie SR v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu k 31. decembru 2021

Bosna a Hercegovina

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Bezpečnostná situácia v Bosne a Hercegovine (ďalej len „BaH“) bola aj v roku 2021 stabilná, no výrazný vplyv na ňu mala pretrvávajúca politická kríza. Komplikované vnútropolitické usporiadanie a rozdielnosť pohľadov etnických skupín na základné princípy fungovania spoločného štátu politickú krízu naďalej prehľbovali. Objavili sa tendencie vytvoriť entitné inštitúcie fungujúce paralelne so spoločnými štátnymi inštitúciami.

b) EÚ Operácia EUFOR Althea a zapojenie SR

Vojenská operácia EÚ Althea v BaH bola zahájená v decembri 2004 transformáciou zo stabilizačnej operácie NATO SFOR, pričom NATO prostredníctvom mechanizmu Berlín+ poskytuje operácii EÚ plánovacie a veliace kapacity. Jej hlavným poslaním je podporovať orgány BaH pri udržiavaní bezpečného prostredia, zabezpečiť stabilitu a zabrániť opätovnému vypuknutiu násilia v BaH. Operácia pôsobí na základe exekutívneho mandátu BR OSN, ktorá v novembri 2021 jednohlasne rozhodla o jej opätovnom predĺžení o 1 rok (rezolúcia BR OSN 2604/2021). V operácii pôsobí celkovo 600 príslušníkov. Jej veliteľom je rakúsky generálmajor Anton Wessely, veliteľstvo sa nachádza v Sarajeve (základňa Butmir).

K 31. decembru 2021 pôsobilo v operácii 47 príslušníkov OS SR. Začiatkom roku 2021 schválila NR SR navýšenie mandátového počtu príslušníkov v rámci EUFOR Althea. Od roku 2012 je SR vedúcou krajinou v Koordinačnom centre (LOT Coordination Centre - LCC) pre styčné a pozorovacie tímy (Liaison and Observation Teams - LOT), ktoré zastrešuje všetky LOT tímy v BaH a dohliada na monitorovanie situácie na celom území BaH. V roku 2021 príslušníci OS SR plnili monitorovacie úlohy, zabezpečovali styk s predstaviteľmi miestnej samosprávy a spolupracovali s vládnyimi a mimovládnyimi organizáciami a štruktúrami medzinárodných organizácií.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

V kontexte aktuálneho vývoja v BaH zohráva medzinárodná prítomnosť kľúčovú stabilizačnú úlohu v krajine. Pokračujúce pôsobenie príslušníkov OS SR v operácii je vyjadrením silného záväzku SR voči bezpečnosti a stabilite BaH, ale i celého regiónu západného Balkánu.

Mandátový počet príslušníkov OS SR v operácii bol v uplynulom roku navýšený do 60 osôb. Od 1. júla 2021 je na obdobie 1 roka v pohotovosti 1 rota (do 160 príslušníkov OS SR) v rámci záložných síl okamžitého nasadenia (Intermediate Reserve Force). OS SR túto úlohu prevzali po odchode Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z EÚ, a tým aj z operácie.

OS SR budú pôsobiť vo vojenskej operácii EUFOR Althea v BaH v rámci schváleného mandátu NR SR (uznesenia č. 1358/2004, 194/2010, 1975/2015 a 797/2020) a aktuálneho plánu náčelníka Generálneho štábu (ďalej len „GŠ“) OS SR do ukončenia mandátu NR SR, resp. do ukončenia operácie.

Lotyšsko

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Posilnená predsunutá prítomnosť NATO v Lotyšsku vo forme mnohonárodnej bojovej skupiny je súčasťou aliančného kolektívneho odstrašenia a obrany. Situácia na východnej hranici s Ruskom a Bieloruskom bola ovplyvnená najmä prílivom skupín nelegálnych migrantov z Blízkeho východu, ktorí sa snažili dostať do krajiny cez hranicu s Bieloruskom s podporou režimu v Minsku. Pretrvávala intenzívna dezinformačná kampaň voči pôsobeniu spojeneckých vojsk na území Lotyšska a tiež aktivity cudzích spravodajských služieb.

b) NATO Posilnená predsunutá prítomnosť (Enhanced Forward Presence – eFP) a zapojenie SR

NATO vplyvom zásadných zmien v bezpečnostnom prostredí po nelegálnej okupácii Krymu zo strany Ruska v roku 2014 zintenzívnilo svoju prítomnosť na východnom krídle Aliancie za účelom posilnenia kolektívnej obrany a pripravenosti reakcie na potenciálne bezpečnostné hrozby. S týmto zámerom v roku 2016 vznikli štyri mnohonárodné bojové skupiny v Poľsku, Litve, Lotyšsku a Estónsku, ktoré posilňujú spôsobilosti obrany a odstrašenia na východnom krídle Aliancie.

K 31. decembru 2021 v eFP v Lotyšsku pôsobilo 135 príslušníkov OS SR s dislokáciou v Adaži. Veliteľom bojovej skupiny je kanadský podplukovník John Benson.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

V decembri 2020 bola odborná spôsobilosť slovenského kontingentu zmenená z mechanizovanej na delostreleckú. Palebná batéria a skupina koordinácie palebnej podpory sa podieľala na výcviku v defenzívnych operáciách, ako aj na spoločnom výcviku s koalíčnymi silami a prezentácii NATO na verejnosti.

Zámerom OS SR je v rámci schváleného mandátu NR SR (uznesenie č. 154/2020) a aktuálneho plánu náčelníka GŠ OS SR pôsobiť v eFP až do ukončenia predmetnej aktivity, a tým podporiť solidaritu medzi členskými krajinami NATO a posilniť spoločnú obranu.

Cyprus

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Politicko-bezpečnostné prostredie na Cypre je závislé od priebehu rokovaní o vyriešení cyperského problému a zjednotení ostrova pod záštitou generálneho tajomníka OSN. Počas roka 2021 nedošlo k posunu v zbližovaní názorov grécko-cyperskej a turecko-cyperskej komunity. Turecko-cyperská strana trvá na dvojštátnom riešení, zatiaľ čo grécko-cyperská strana presadzuje bi-zonálnu bi-komunitnú federáciu so zachovaním politickej rovnosti. Otváranie územia Varoše na severe Cypru v rozpore s rezolúciami BR OSN a turecké aktivity vo výlučnej ekonomickej zóne Cypru napätie vo východnom Stredomorí ďalej prehĺbili.

b) OSN Misia UNFICYP a zapojenie SR

Misia UNFICYP pôsobí na Cypre od roku 1964 na základe rezolúcie BR OSN 186/1964, pričom po tureckej vojenskej intervencii v severnej časti Cypru v roku 1964 došlo k rozšíreniu operačného rámca. BR OSN schválila v januári 2022 predĺženie mandátu misie o ďalších 6 mesiacov do 31. júla 2022 (rezolúcia 2618/2022). Misia sa zameriava na udržiavanie mieru medzi turecko-cyperskou a grécko-cyperskou komunitou a pôsobí v nárazníkovej zóne tiahnucej sa naprieč celým ostrovom. Veliteľstvo sa nachádza v Nikózii a celkový počet príslušníkov v misii predstavuje 859. Veliteľkou misie je nórska generálmajorka Ingrid Gjerde.

K 31. decembru 2021 pôsobilo v misii 240 príslušníkov OS SR. Hlavnou operačnou úlohou vojenského príspevku SR zostalo zabezpečenie integrity nárazníkového pásma a udržanie vojenského status quo, pričom bol dôraz kladený na zabezpečenie nepretržitého patrolovania, riešenie vojenských narušení a vyjednávanie od najnižších stupňov velenia. SR je veliacou krajinou v sektore 4 „nárazníkovej zóny“, ktorá sa spomedzi troch zón považuje za najzložitejšiu. Sektor 4 spolupracoval pri plnení úloh s políciou OSN, oddelením OSN pre civilné záležitosti, letkou OSN a stálou zálohou vojenského veliteľa misie. V priestore zodpovednosti Sektoru 4 pôsobili vyjednávacie tímy s cieľom udržiavať zavedený systém a priamy kontakt s predstaviteľmi opozičných síl. Príspevok SR sa podieľal aj na skvalitňovaní úrovne vyjednávania a komunikácie medzi predstaviteľmi opozičných síl a predstaviteľmi miestnej samosprávy.

V misii UNFICYP pôsobilo k 31. decembru 2021 aj 7 príslušníkov PZ. Príslušníci PZ pôsobili v priebehu roka 2021 v Sektoroch 4 (na pozíciách vedúceho stanice Athienou a Dherynia a veliteľa sektoru), 1 (na pozíciách zástupcu veliteľa sektoru, asistenta zástupcu veliteľa pre civilné záležitosti), 2 (na pozícii asistenta zástupcu veliteľa sektoru pre civilné záležitosti) a na veliteľstve misie na pozícii veliteľa pre civilné záležitosti.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Účasť SR na mierovej misii na Cypre predstavuje dlhodobú prioritu SR v oblasti udržiavania mieru a bezpečnosti vo svete. SR v kontexte riešenia cyperského problému prispieva k snahám OSN dvoma spôsobmi - pôsobením slovenských vojakov a policajtov v misii UNFICYP a prostredníctvom sprostredkovania bi-komunitného dialógu združujúceho predstaviteľov grécko-cyperských a turecko-cyperských politických strán od roku 1993.

OS SR si v roku 2021 pripomenuli 20. výročie svojho pôsobenia v misii. Sprístupnenie Varoše malo v uplynulom roku vplyv na plnenie operačných úloh príslušníkmi OS SR, najmä obmedzením slobody pohybu mierových síl v Sektore 4. Príslušníci PZ v rámci misie zastávali nižšie riadiace funkcie, ktoré sú v rámci štruktúry považované za kľúčové pozície.

Zámerom OS SR je zachovať prítomnosť v misii UNFICYP pri udržiavaní počtu do 241 príslušníkov v súlade s platným mandátom NR SR (uznesenie č. 1372/2001). S ohľadom na vývoj politickej situácie na Cypre je v budúcnosti možné rozšírenie aktivít slovenského kontingentu poskytnutím nových spôsobilostí alebo rekonfiguráciou súčasného príspevku. Počet príslušníkov PZ sa v porovnaní s rokom 2020 navýšil o 2, pričom zámerom je udržať ich počet a zároveň udržať počet príslušníčok PZ na min. 40% z celkového počtu vyslaných príslušníkov v misii.

Ukrajina

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Situácia na východe Ukrajiny na dočasne obsadených územiach mala aj v roku 2021 charakter čiastočne zmrazeného konfliktu. Na území Donbasu sa zintenzívnilo porušovanie prímeria a vzrástol počet obetí medzi príslušníkmi ozbrojených síl Ukrajiny. Politicko-bezpečnostná situácia na Ukrajine bola ovplyvnená sústredením ruských vojsk pri hraniciach Ukrajiny ako aj na anektovanom Kryme ku koncu roka 2021. Napriek výraznému zníženiu násillia od prímeria v júli 2020 zostáva konflikt na východe Ukrajiny aktívny a kroky smerom k implementácii Minských dohôd boli obmedzené. Odhliadnuc od situácie na východe krajiny a prítomnú vojenskú hrozbu je bezpečnostná situácia na Ukrajine poznačená zvýšenou kriminalitou v regiónoch a nárastom organizovaného zločinu, s výhľadom na protestné akcie s politicko-sociálnymi dôsledkami. Sociálne napätie môže zvýšiť aj situácia v oblasti energetiky, ktorá je zásadným faktorom pre bezpečnosť v krajine.

b) EÚ Misia EUAM Ukrajina a zapojenie SR

Poradenská misia EÚ na Ukrajine EUAM bola zriadená 1. decembra 2014 s mandátom podporovať ukrajinské štátne orgány v oblasti civilnej zložky reformy bezpečnostného sektora a poskytovať im strategické poradenstvo. Misia dosiahla pokrok vo všetkých troch líniiach (strategické poradenstvo, operačná podpora, koordinácia a spolupráca). V júni 2021 bol mandát misie predĺžený o ďalšie 3 roky do júna 2024. Veliteľstvo sa nachádza v Kyjeve, pričom vysunuté úrady pôsobia v Ľvove, Charkove, Odese a v Mariupole. V misii pôsobí viac ako 350 príslušníkov a vedie ju Fín Antti Juhani Hartikainen.

K 31. decembru 2021 pôsobili v misii 2 príslušníci PZ. Celkovo v roku 2021 pôsobili v misii 3 príslušníci PZ na pozícii staršieho poradcu pre špeciálne služby v rámci kriminálneho vyšetrovacieho úradu na oddelení právnych záležitostí misie v Kyjeve, poradcu pre spoluprácu verejnosti s Ukrajinskou políciou – komunitná polícia v meste Ľvov (Community-oriented

Policing) a na pozícii staršieho poradcu pre hraničnú políciu a ochranu štátnej hranice v meste Lvov.

V misii v roku 2021 pôsobil 1 pracovník MZVEZ SR na pozícii vedúceho politického, analytického a koordinačného oddelenia misie.

c) OBSE Osobitná pozorovateľská misia na Ukrajine (SMM OSCE) a zapojenie SR

Osobitná pozorovacia misia OBSE na Ukrajine je najväčšou misiou OBSE, ktorá významnou mierou prispieva k stabilizácii bezpečnostnej situácie na Ukrajine. SMM OSCE vznikla po vypuknutí krízy na Ukrajine v marci 2014 na základe žiadosti ukrajinskej vlády a súhlasu účastníckych štátov OBSE. Na základe mandátu sa usiluje o objektívne informovanie o situácii a sprostredkovanie dialógu. Sústreďuje sa na monitorovanie implementácie všetkých princípov a záväzkov OBSE, Minských dohôd a ďalších dohôd uskutočnených v rámci tzv. Trojstrannej kontaktnej skupiny. Prispieva tak k zníženiu napätia, podpore mieru, stability a bezpečnosti v regióne v súlade s princípmi a záväzkami OBSE. V súčasnosti v nej pôsobí približne 650 medzinárodných pozorovateľov.

K 31. decembru 2021 pôsobil v misii 1 príslušník PZ. Od začiatku roka 2021 pôsobili v misii 3 príslušníci PZ. Jeden príslušník PZ bol zaradený do pôsobnosti Luhanského tímu v meste Kadiivka (Stachanov) na teritóriu separatistickej Luhanskej ľudovej republiky. Dvaja príslušníci PZ boli zaradení do pôsobnosti Doneckého tímu, pôsobiaceho v meste Mariupol'.

d) NATO Styčný úrad v Kyjeve (NATO Liaison Office) a zapojenie SR

Od septembra 2017 do októbra 2021 pôsobil v Styčnom úrade NATO v Kyjeve civilný expert MO SR, ktorého úlohou bolo koordinovať s ukrajinskou stranou a tímom NSPA (NATO Support and Procurement Agency) prípravu a realizáciu jednotlivých častí projektu zvereneckého fondu NATO - Ukrajina pre likvidáciu nevybuchnutej munície (EOD) a boja proti improvizovaným výbušným prostriedkom (CIED). Cieľom projektu zvereneckého fondu bola realizácia 3 balíkov aktivít v prospech Ukrajiny: doktríny, interoperabilita, civilná podpora. Civilný expert tiež poskytoval poradenstvo ministerstvám obrany a vnútra, ozbrojeným silám a Národnej garde.

e) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

SR sa zúčastňuje na práci všetkých misií a operácií medzinárodného spoločenstva na území Ukrajiny v súlade so zahraničnopolitickými prioritami SR s cieľom prispieť k ukončeniu ozbrojeného konfliktu a pomôcť vybudovať bezpečné prostredie a stabilné a odolné inštitúcie v krajine.

Pôsobenie príslušníkov PZ v misiách EUAM a SMM OBSE možno hodnotiť ako úspešné. V priebehu roku 2021 ukončili svoje dvojročné pôsobenie v misii EUAM 2 príslušníci PZ a PZ plánuje vyslanie ďalších 3 expertov na špecializované pozície misie. Rovnako je v roku 2022 plánované vyslanie ďalšieho príslušníka PZ do misie SMM OBSE. V roku 2022 bude v misii EUAM naďalej pôsobiť aj civilný expert MZVEZ SR.

Vzhľadom na finalizáciu projektu Zvereneckého fondu NATO - Ukrajina ukončila SR svoje pôsobenie na Styčnom úrade NATO v Kyjeve.

Moldavsko

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Politický vývoj bol v roku 2021 do značnej miery ovplyvnený predčasnými parlamentnými voľbami, ktoré ukončili dlhotrvajúcu politickú krízu, s potenciálom dlho očakávaného obdobia vnútro politickej stability. Politicko-bezpečnostné prostredie bolo naďalej formované viac ako 30 rokov trvajúcim podnesterským konfliktom. Napriek miernemu zlepšeniu spolupráce medzi oboma zúčastnenými stranami konfliktu sa v predchádzajúcom

roku neuskutočnilo tradičné rokovanie formátu 5+2.

b) EÚ Misia EUBAM Moldavsko a Ukrajina a zapojenie SR

Podporná hraničná misia EÚ EUBAM bola zriadená na základe memoranda o porozumení medzi Európskou komisiou a vládami Moldavska a Ukrajiny v roku 2005. Je financovaná z rozpočtu nástroja európskeho susedstva (ENI). Spolupracuje s Moldavskom a Ukrajinou na harmonizácii kontroly hraníc, ako aj colných a obchodných noriem a postupov s normami a postupmi v členských štátoch EÚ. Pomáha zlepšovať cezhraničnú spoluprácu medzi pohraničnou strážou, resp. colnými orgánmi a inými orgánmi činnými v trestnom konaní a uľahčuje medzinárodnú koordinovanú spoluprácu. Okrem veliteľstva v Odese (Ukrajina) má misia dva úrady v Kišiňove (Moldavsko) a Odese. Misiu vedie Poliak Slawomir Pichor.

V období od začiatku januára do konca augusta 2021 pôsobil v misii 1 príslušník FS na pozícii colného experta na pobočke Giurgiulesti (Moldavsko). Zabezpečoval monitorovanie činností, analýzu pohybu a monitorovanie a vyhodnocovanie možných rizík na hraničných priechodoch, ako aj monitorovanie implementácie a rešpektovania Spoločného vyhlásenia Moldavska a Ukrajiny pri všetkých druhoch prepravy tovaru cez spoločnú hranicu. Predkladal tiež návrhy na zlepšenie existujúcich technologických schém pre spoločné colné kontroly.

Začiatkom júna 2021 bol tento príslušník FS poverený výkonom funkcie zástupcu vedúceho pobočky v Giurgiulesti (Moldavsko), pričom mal v misii pôsobiť do konca novembra 2021. Jeho pôsobenie však bolo predčasne ukončené k 31. augustu 2021 kvôli kráteniu rozpočtu misie. EUBAM ocenila prínos aktivít vyslaného príslušníka FS k naplneniu cieľov misie. Počas jeho pôsobenia riadil a dohliadal na operačné činnosti a zamestnancov pobočky, poskytoval podporu a poradenstvo pri vykonávaní mandátu misie, zabezpečoval operačné činnosti (vyšetrovanie, analýza) a pripravoval správy a hodnotenia.

V roku 2021 do konca augusta 2021 pôsobil v misii EUBAM aj 1 príslušník PZ na pozícii policajného experta pre priamy výkon služby hraničnej polície na detašovaných pracoviskách pozdĺž ukrajinsko-moldavskej hranice.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR

Misia EUBAM prispieva k mierovému urovnaniu podnesterského konfliktu prostredníctvom opatrení na budovanie dôvery. Pôsobenie SR v misii je v súlade so zahraničnopolitickými prioritami vo vzťahu k regiónu Východného partnerstva. SR sa prostredníctvom svojich príspevkov v misii v Moldavsku v roku 2021 podieľala na budovaní stabilného, bezpečného, demokratického a prosperujúceho susedstva, ako aj na urovnaní podnesterského konfliktu.

Gruzínsko

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

V priebehu roka 2021 nedošlo k zhoršeniu bezpečnostného prostredia pozdĺž administratívnej hraničnej línie Gruzínska s Južným Osetskom a Abcházskom. Incidenty mali len lokálny, resp. časovo obmedzený charakter a situáciu možno celkovo označiť za pomerne stabilnú. Nadalej však pokračovalo technické vytyčovanie línie (tzv. borderizácia) zo strany odštiepeneckých regiónov. Normalizácia vzťahov Gruzínska s odštiepeneckými regiónmi je zatiaľ v nedohľadne. Na rozdiel od abcházskeho úseku zostala administratívna hraničná línia s Južným Osetskom aj v roku 2021 uzavretá, čo negatívne ovplyvňovalo proces zameraný na uvoľňovanie napätia a budovanie dôvery.

b) EÚ Misia EUMM Gruzínsko a zapojenie SR

Civilná monitorovacia misia EUMM v Gruzínsku bola zriadená v roku 2008 a jej hlavným poslaním je monitorovať situáciu na administratívnej línii s Južným Osetskom a

Abcházskom na základe šesťbodovej mierovej dohody sprostredkovanej zo strany EÚ, ktorá ukončila vojnu medzi Ruskom a Gruzínskom. Zohráva kľúčovú úlohu pri stabilizácii a normalizácii situácie v Gruzínsku a budovaní dôvery medzi zúčastnenými stranami. Aj napriek pandémie COVID-19 zostala plne operačná a zamerala sa na posilnenie analytických spôsobilostí a akcieschopnosti misie voči dezinformačným kampaniam, monitorovacie úlohy a implementáciu projektov na budovanie dôvery. V misii pôsobí viac ako 200 príslušníkov, jej veliteľstvo sa nachádza v Tbilisi a funkciu vedúceho misie zastáva Poliak Marek Szczygieł.

K 31. decembru 2021 pôsobilo v misii EÚ 7 príslušníkov PZ na pozíciách policajných pozorovateľov (z celkových 8 pôsobili 4 na základnom útvare v Gori, 3 v Zugdidi a 1 v Mtskhete). OS SR participovali v misii prostredníctvom 1 vyslaného dôstojníka na Regionálnom úrade Gori, ktorý plnil úlohy vojenského pozorovateľa a monitoroval nielen samotné hraničné pásmo, ale napríklad aj pozície verejnosti.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Prítomnosť a činnosť slovenských zástupcov v EUMM je vysoko hodnotená na najvyššej politickej úrovni v Gruzínsku a prispieva k posilňovaniu našich priateľských vzťahov. Pôsobenie v EUMM je politicko-bezpečnostným záujmom SR a príspevkom k zabezpečeniu stability širšieho regiónu. Zároveň je aj prirodzeným potvrdením ambície SR reálnymi krokmi podporovať úsilie na dosiahnutie mierového riešenia konfliktov v bezprostrednej blízkosti EÚ.

V roku 2022 chce MV SR naďalej podporovať vyslaných policajtov a zabezpečovať ich rotáciu pri vyslaní (a to aj na vyšších riadiacich pozíciách) alebo ukončení vyslania. OS SR budú pôsobiť v monitorovacej misii EUMM v Gruzínsku v rámci schváleného mandátu vládou SR (uznesenie č. 88/2009) do jeho ukončenia, resp. ukončenia monitorovacej misie. Od 7. januára 2022 OS SR nemajú v misii zastúpenie, predpoklad nasadenia ďalšieho príslušníka je v apríli 2022.

Kosovo

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Politicko-bezpečnostná situácia v Kosove zostáva stabilná, avšak krehká. Kosovské inštitúcie naďalej čelia širokému spektru problémov typických pre post-konfliktné prostredie. Parlamentné voľby a voľby do miestnych samospráv v predchádzajúcom roku nepriniesli očakávanú pozitívnu vnútropolitickú dynamiku a v rámci procesu normalizácie vzťahov so Srbskom došlo skôr k návratu na patriotické pozície. V dôsledku zavedenia recipacity na používanie evidenčných čísel vozidiel v septembri 2021 a operácií špeciálnych jednotiek kosovskej polície ROSU v severnej časti Kosova došlo k vážnym bezpečnostným incidentom, ktoré dostali vzťahy Belehradu a Prištiny opäť do neproduktívnej polohy.

b) EÚ Misia EULEX Kosovo a zapojenie SR

Civilná misia EULEX na podporu právneho štátu v Kosove bola zriadená v roku 2008 a v súčasnosti ide o najväčšiu civilnú misiu EÚ. V rámci procesu odovzdávania kompetencií kosovským autoritám, resp. iným nástrojom EÚ, postupne dochádza k obmedzovaniu jej výkonných funkcií. V súčasnosti sa tak misia zameriava na podporu inštitúcií právneho štátu, posilňovanie ich efektívnosti, udržateľnosti, multietnickosti a zodpovednosti bez politických zásahov. V praxi monitoruje vybrané prípady a súdne konania kosovského súdneho systému, poskytuje poradenstvo a školenia kosovskej väzenskej služby. Misia poskytuje technickú podporu pri implementácii dohôd dialógu Belehrad-Priština v spolupráci s úradom Osobitného predstaviteľa EÚ pre dialóg Miroslava Lajčáka a poskytuje technickú podporu Špecializovanému súdu a komorám v Haagu. Celkovo v misii pôsobí takmer 400 príslušníkov. Vedúcim misie je Švéd Lars-Gunnar Wigemark a veliteľstvo sa nachádza v Prištine.

V roku 2021 pôsobili v misii EULEX 3 príslušníci PZ. Jeden príslušník PZ pôsobil na úseku bezpečnosti pracovníkov misie, druhý na úseku ochrany svedkov trestných činov s citlivým charakterom (ako napr. svedkovia vojnových trestných činov) a tretí ako expert na informačné technológie.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Civilná misia EULEX na podporu právneho štátu bola naďalej dôležitou súčasťou civilného krízového manažmentu EÚ a medzinárodná prítomnosť je v aktuálnom politicko-bezpečnostnom prostredí Kosova žiaduca. SR sa svojím príspevkom v misii EULEX podieľala na posilňovaní stability nielen Kosova, ale aj západného Balkánu. Očakáva sa, že v roku 2022 budú mať na Kosovo vplyv prebiehajúce súdne procesy v Haagu s bývalými vysokopostavenými politikmi a zároveň veliteľmi Kosovskej oslobodzovacej armády. Aj v tomto kontexte je dôležité zachovať príspevok SR a naďalej usilovať o podporu v budovaní právneho štátu v krajine.

MV SR má zámer aj v roku 2022 udržať rovnaký počet vyslaných príslušníkov PZ.

Stredomorie

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Po prijatí dohody o prímerí v Líbyi v roku 2020 došlo k určitému pozitívnemu vývoju, vrátane ukončenia ozbrojených akcií. Všeobecne však politicko-bezpečnostná situácia zostáva krehká. V decembri 2021 sa nepodarilo uskutočniť dlho očakávané prezidentské voľby, čo negatívne vplyva na stabilitu a bezpečnosť v Líbyi. Aj keď v súčasnosti nič nenasvedčuje ďalšiemu ozbrojenému konfliktu, situácia sa môže opäť zhoršiť a vyústiť do nárastu migrácie. Líbya zohráva úlohu tranzitnej aj cieľovej krajiny a v utečeneckých táboroch dochádza k zhoršovaniu podmienok, čo čoraz viac motivuje žiadateľov o azyl, utečencov a migrantov pokúsiť sa dostať do Európy práve cez Stredozemné more.

b) EÚ Operácia EUNAVFOR MED Irini a zapojenie SR

Vojenská námorná operácia EUNAVFOR MED Irini pôsobí od 1. apríla 2020 na základe rezolúcie BR OSN 2526/2020 v oblasti centrálneho Stredomoria, pozdĺž východnej časti pobrežia Líbye v medzinárodných vodách. Nahradila predchádzajúcu operáciu EÚ EUNAVFOR MED Sophia. Na základe mandátu operácia Irini dohliada na plnenie zbrojného embarga OSN voči Líbyi prostredníctvom vzdušných, satelitných a námorných prostriedkov. Okrem toho tiež monitoruje nezákonný export ropy z Líbye, poskytuje pomoc pri rozvoji kapacít a výcviku pobrežnej stráže a námorníctva a svojou činnosťou prispieva k narúšaniu sietí prevádzачov a obchodníkov s ľuďmi z Líbye do Európy. Veliteľstvo operácie sa nachádza v Ríme, veliteľom operácie je taliansky kontraadmirál Stefano Turchetto.

K 31. decembru 2021 pôsobili v operácii 2 príslušníci OS SR, pričom v priebehu roka 2021 došlo k ich 2 rotáciám v máji a v novembri. Vyslaní príslušníci OS SR pokračovali v plnení úloh vo veliteľstve operácie v Ríme.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Zapojením do operácie Irini SR prispieva k stabilite centrálneho Stredomoria a osobitne Líbye, v ktorej pretrvávajú nepriaznivá vnútropolitická a bezpečnostná situácia. Operácia Irini je zároveň prostriedkom ochrany vonkajších hraníc EÚ a posilnenia stability jej susedstva.

V roku 2021 Vojenská polícia zahájila úvodnú prípravnú fázu k nasadeniu v operácii Irini formou odbornej prípravy v špecializovaných výcvikových zariadeniach námorných síl Spolkovej republiky Nemecko. V apríli 2022 dôjde na základe rozhodnutia NR SR (uznesenie č. 899/2021) k dočasnému zapojeniu SR prostredníctvom vyslania 11 príslušníkov Vojenskej

polície na plnenie úloh zásahového tímu na lodi Mecklenburg-Vorpommern pôsobiacej v operácií pod vlajkou Spolkovej republiky Nemecko.

OS SR budú pôsobiť vo vojenskej operácii EUNAVFOR MED Irini v rámci schváleného mandátu NR SR (uznesenie č. 340/2020) a aktuálneho nariadenia náčelníka GŠ OS SR do ukončenia mandátu NR SR, resp. ukončenia vojenskej operácie.

Blízky východ

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Situácia v regióne Blízkeho východu zostáva napätá. Eskalácia násilia v apríli a v máji 2021 (predovšetkým v pásme Gazy) jasne poukazuje na nestabilitu súčasného stavu. Konflikty na Palestínskych okupovaných územiach, Západnom brehu, vrátane východného Jeruzalemu, pokračujú na dennej báze. Dochádza k porušovaniu relevantných rezolúcií BR OSN. Na Palestínskych okupovaných územiach sa zhoršuje ekonomická, bezpečnostná a politická situácia a rastie násilie z dôvodu znižovania vyhladok na mierové riešenie konfliktu.

b) OSN Misia UNTSO a zapojenie SR

Pozorovateľská misia OSN na Blízkom východe je najstaršou mierovou misiou OSN a v regióne pôsobí od roku 1948 na základe rezolúcie BR OSN č. 50/1948. Hlavnou úlohou misie je monitorovanie prímeria a dohľad nad plnením dohôd o prímerí v regióne. Medzi jej ďalšie úlohy patrí riešenie izolovaných incidentov a zabránenie ich eskalácii do väčších konfliktov. V súčasnosti misia UNTSO vykonáva pozorovateľskú činnosť v 5 štátoch – Izrael, Libanon, Sýria, Egypt a Jordánsko. Misie sa zúčastňuje viac ako 380 príslušníkov. Jej veliteľstvo sa nachádza v Jeruzaleme a vedie ju švajčiarsky generálmajor Patrick Gauchat.

K 31. decembru 2021 v misii pôsobili 3 neozbrojení príslušníci OS SR. Plnili úlohy v rámci veliteľstva misie a pozorovateľských skupín Observation Group Golan a Observation Group Lebanon. Zaoberali sa monitorovaním situácie na celom území, statickými a mobilnými operáciami, vykonávali inšpekcie, vyšetrovanie, ako aj zber a poskytovanie informácií pre veliteľstvo operácie.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

SR sa aj v roku 2021 prostredníctvom svojich vojenských pozorovateľov podieľala na monitorovaní situácie v súvislosti s plnením dohôd o prímerí v krehkom regióne Blízkeho východu. Takéto medzinárodné úsilie aj vďaka zapojeniu množstva štátov, vrátane SR, pozitívne prispieva k celkovej stabilite Blízkeho východu.

V roku 2021 pôsobili v misii celkovo 3 príslušníci OS SR na základe uznesenia vlády SR č. 79/2013. Ich počet bol v porovnaní s rokom 2020 navýšený o pozíciu vedúceho styčnej kancelárie v Káhire, pričom túto pozíciu prebrala SR na obdobie jedného roka od januára 2021 do januára 2022.

Irak

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Vývoj bezpečnostnej situácie v Iraku v roku 2021 ovplyvňovalo najmä očakávané stiahnutie bojových jednotiek koalície vedenej Spojenými štátmi americkými (ďalej „USA“) z krajiny. Parlamentné voľby v Iraku v roku 2021 boli prvým veľkým testom bezpečnostných zložiek od protestov v rokoch 2019 a 2020, prebehli však pokojne. Napriek pokračujúcej stabilizácii Iraku a medzinárodnej podpore pre tento proces je bezpečnostná situácia v krajine naďalej krehká, a to aj kvôli hrozbe terorizmu. Aj po porážke v roku 2017 zostáva teroristická organizácia Daeš na území Iraku naďalej aktívna a svoje útoky dokáže uskutočniť aj vo väčších mestách. Na bezpečnostnú situáciu tiež vplýva zvýšené napätie v regióne kvôli vzťahom USA a Iránu. Životné podmienky irackej populácie navyše komplikuje hlboká sociálno-ekonomická

kríza.

b) NATO Misia v Iraku (NMI) a zapojenie SR

Vojenská nebojová misia NATO pôsobí v Iraku od roku 2018 na základe žiadosti irackej vlády. Poskytuje výcvik, poradenstvo a pomoc pri budovaní kapacít irackých bezpečnostných síl v boji s bezpečnostnými hrozbami, vrátane teroristickej organizácie Daeš. Veliteľstvo misie sa nachádza v Bagdade a velí jej dánsky generálporučík Michael Lollesgaard.

K 31. decembru 2021 v misii pôsobili 4 príslušníci OS SR. V rámci veliteľstva misie poskytovali poradenstvo, výcvik a materiálne zabezpečenie irackým obranným a bezpečnostným silám. Okrem toho zabezpečovali prevádzku a rozvoj komunikačných a informačných systémov, koordinovali podporu jednotky Signal Support Group, monitorovali situáciu v priestore a podávali hlásenia.

c) Kombinované spoločné zoskupenie – Operácia Inherent Resolve (CJTF-OIR) a zapojenie SR

Kombinované spoločné zoskupenie CJTF-OIR je mnohonárodnou koalíčnou operáciou, ktorá bola zriadená USA v roku 2014. Jeho hlavnou úlohou je poskytovanie výcviku a poradenstva irackým ozbrojeným silám s cieľom vybudovania kompetentných irackých ozbrojených síl, schopných samostatne vykonávať bezpečnostné úlohy.

K 31. decembru 2021 v rámci CJTF-OIR pôsobil 1 príslušník OS SR. Zaoberal sa spracovaním, analýzou a posudzovaním požiadaviek irackých bezpečnostných síl na dodanie výzbroje, techniky a materiálu za účelom zlepšenia ich bojových spôsobilostí, ako aj koordináciou a vyhodnocovaním procesu ich dodávania.

d) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Aktivity teroristických organizácií a ich početných odnoží v Iraku predstavujú bezpečnostnú hrozbu s celosvetovým dosahom. Aj preto je dôležité, aby SR v spolupráci s ďalšími spojencami NATO naďalej pokračovala vo svojej podpore irackých bezpečnostných inštitúcií s cieľom stabilizácie bezpečnostnej situácie na území Iraku.

Príslušníci OS SR v oboch aktivitách medzinárodného krízového manažmentu pôsobia na základe uznesenia NR SR č. 1514/2018. Po rozhodnutí členských krajín NATO z roku 2020 rozšíriť NMI o nové nebojové úlohy a rozšíriť geografický záber na celé územie Iraku, SR plánuje v rokoch 2022 – 2023 navýšiť svoj príspevok o podporné spôsobilosti. Na základe požiadavky velenia operácie CJTF-OIR je tiež plánované rozšírenie mandátu pôsobenia príslušníkov OS SR o pôsobenie na území Kuvajtu.

Afganistan

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Situácia v krajine je nestabilná a krajina čelí humanitárnej kríze. Hnutie Taliban obsadilo v auguste 2021 bez boja Kábul, celú krajinu a aj kábulské letisko. Dočasná vláda Talibanu, ktorú doposiaľ neuznala žiadna zahraničná vláda, spolupracuje s agentúrami OSN, medzinárodnými organizáciami a aj zastupiteľskými úradmi krajín v Kábule pri zaisťovaní bezpečnosti a poskytovaní humanitárnej pomoci, s cieľom predísť humanitárnej a ekonomickej katastrofe. Medzinárodné spoločenstvo vyvíja tlak na dodržiavanie ľudských práv, vytvorenie inkluzívnej vlády a pokračovanie evakuácii zraniteľných Afgancov a cudzincov z krajiny, čo Taliban zatiaľ umožňuje.

b) NATO Misia Rozhodná podpora (Resolute Support Mission – RSM) a zapojenie SR

Misia Rozhodná podpora bola vojenskou nebojovou misiou NATO zameranou na výcvik, poradenstvo a pomoc pre afganské bezpečnostné sily a inštitúcie. Vznikla v roku 2015

na základe dohody medzi afganskou vládou a NATO a bola jednomyselne podporená rezolúciou BR OSN 2189/2014.

O ukončení operačného pôsobenia NATO v Afganistane a o stiahnutí síl RSM do septembra 2021 rozhodli ministri obrany a ministri zahraničných vecí NATO v apríli 2021. Rozhodnutie spojencov bolo zásadne ovplyvnené rozhodnutím administratívy USA odísť z krajiny. RSM bola oficiálne ukončená k 31. augustu 2021.

Medzi 1. januárom 2021 a 15. júnom 2021 (dátum stiahnutia príspevku SR) v misii RSM pôsobilo 24 príslušníkov OS SR. V súlade s hlavnými úlohami misie RSM bol centrálnym prvkom jednotky OS SR poradný tím pre špeciálne operácie, plniaci úlohy výcviku, poskytovania odbornej pomoci, asistencie pri plnení operačných úloh a pri rozvíjaní určených spôsobilostí špeciálnych síl Afganskej národnej armády spoločne s americkými, španielskymi a poľskými koalíčnými partnermi. Nasadený príspevok tiež plnil úlohu postupnej prípravy na stiahnutie a ukončenie pôsobenia v predmetnej misii. V súvislosti s evakuáciou osôb unikajúcich pred Talibanom vykonali OS SR v auguste 2 evakuačné lety na medzinárodné letisko v Kábule.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR

Participácia SR v rámci misie Rozhodná podpora prispela v Afganistane k budovaniu národných bezpečnostných síl v krajine. Ich centrálnou úlohou bol aj boj proti terorizmu. Riešenie problematiky obmedzenia šírenia medzinárodného terorizmu, drog, regionálnej nestability a nelegálnej migrácie si bude naďalej vyžadovať aktívnu spoluprácu so susedmi Afganistanu, regionálnymi hráčmi a medzinárodnými organizáciami navzájom.

SR pôsobila v misii Rozhodná podpora v Afganistane na základe uznesení NR SR č. 1531/2014 a č. 2106/ 2015, s mandátom na vyslanie do 66 príslušníkov OS SR, až do 15. júna 2021, kedy došlo k stiahnutiu slovenského príspevku.

Somálsko

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Politicko-bezpečnostná situácia v Somálsku bola v roku 2021 bez výrazného stabilizačného momentu. Opakovane odkladané voľby sa nepodarilo sfinalizovať a problematika volebného procesu sa stala predmetom zhoršenia bezpečnostnej situácie kvôli činnosti teroristickej skupiny Al-Šabáb, ktorá usilovala o jeho ovplyvnenie a využívala zastrašujúce prostriedky. Al-Šabáb zostáva napriek prebiehajúcim protiteroristickým opatreniam najväčšou hrozbou pre stabilitu a bezpečnosť Somálska. Skupina má stále dostatok kapacít na teroristickú činnosť a jej silná pozícia výrazne ovplyvňuje bezpečnostný vývoj v krajine.

b) EÚ Misia EUCAP Somálsko a zapojenie SR

Civilná misia EÚ na budovanie kapacít EUCAP začala v krajine pôsobiť v roku 2016. V súlade so svojim mandátom sa zameriava na vytváranie, budovanie a posilňovanie kapacít Somálska na presadzovanie námorného práva na regionálnej aj federálnej úrovni v Somalilande a Puntlande. Je aktívna v podpore ministerstva vnútornej bezpečnosti, v poskytovaní poradenstva polícii v oblasti politiky, napomáha širšiemu policajnému rozvoju a má za úlohu posilňovať INTERPOL. Spolupracuje s Delegáciou EÚ v Somálsku, dvoma ďalšími misiami EÚ EUNAVFOR Atalanta a EUTM Somálsko, ako aj s misiou AMISON (African Union Mission in Somalia) a misiou OSN UNSOM. V misii pôsobí 135 príslušníkov a veliteľom je Ír Chris Reynolds. Jej veliteľstvo sa nachádza v Mogadišo, pričom vysunuté úrady pôsobia v Hargeise (Somaliland) a Garowe (Puntland), spoločne s tzv. back-officem v Nairobi (Keňa).

K 31. decembru 2021 v misii v meste Garowe pôsobil 1 príslušník PZ. Celkovo sa počas roka 2021 v misii vystriedali 2 príslušníci PZ, pričom zastávali funkciu policajného

poradcu v hlavnom meste Mogadišo a policajného poradcu v meste Garowe.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Africký roh je jednou z najviac krehkých oblastí v Afrike, a to aj kvôli bezpečnostnej situácii v Somálsku. SR svojím zapojením v misii EUCAP vyjadruje záujem aktívne riešiť hrozby v susedstve EÚ, ktoré majú potenciál vplývať na bezpečnosť euroatlantického priestoru, a prispieť k stabilizácii bezpečnostnej situácie v krajine ich pôvodu. Obaja príslušníci PZ svojou prácou počas uplynulého roka úspešne pomáhali naplňovať mandát misie EUCAP.

V roku 2022 je naplánované vyslanie ďalšieho príslušníka PZ do Mogadiša na pozíciu spracovateľa dokumentácie na veliteľstve misie.

Mali

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Sahel v súčasnosti patrí medzi najproblematickejšie regióny v Afrike, najmä kvôli pretrvávajúcim aktivitám teroristických organizácií. Ťažiskovou krajinou v rámci boja proti teroristickým skupinám v regióne je Mali. Denne sú hlásené koordinované útoky teroristov a extrémistických ozbrojených skupín proti vojenským a civilným cieľom. V Mali sa v auguste 2020 uskutočnil vojenský prevrat, ktorý zvrhol prezidenta I. B. Keïtu, pričom v máji 2021 sa uskutočnil nový vojenský prevrat, tzv. „prevrat v prevrate“. Dovtedajšieho civilného prechodného prezidenta B. N'Dawa nahradil dočasný prezident A. Goïta. Nestabilná politicko-bezpečnostná situácia priamo ovplyvňuje humanitárnu situáciu. Na územie Mali navyše prenikajú zahraniční bojovníci a žoldieri. V decembri 2021 bola potvrdená prítomnosť príslušníkov ruskej polovojenskej skupiny Wagner, ktorá pôsobí v krajine po dohode s dočasnou vládou.

b) EÚ Misia EUTM Mali a zapojenie SR

Vojenská výcviková misia v Mali bola zriadená v roku 2013 na základe oficiálnej žiadosti Mali adresovanej EÚ. Pôsobí na základe rezolúcie BR OSN 2085/2012 na území štátov skupiny G5 Sahel (Mauritánia, Niger, Mali, Burkina Faso a Čad). Úzko spolupracuje s civilnou misiou EÚ EUCAP Sahel Mali a misiou OSN MINUSMA. Poslaním misie je prispieť k politickej stabilizácii a zlepšeniu bezpečnostnej situácie v Mali prostredníctvom podpory pre implementáciu Alžírkej mierovej dohody a podpory obnovy štátu a právneho systému v Mali. Misia poskytuje strategické, operačné a špecializované poradenstvo a výcvik pre ozbrojené sily Mali. V auguste 2021 bola do misie začlenená nemecká operácia v Nigeri (GAZELLE), ktorá podporuje budovanie kapacít nigérijských ozbrojených síl. Aktuálne sa misie EÚ zúčastňuje takmer 1100 príslušníkov. Veliteľstvo sa nachádza v Bamako a misii velí rakúsky brigádny generál Christian Riener.

K 31. decembru 2021 v misii pôsobilo 5 príslušníkov OS SR, ktorí poskytovali výcvik ozbrojeným silám Mali, poradenstvo pre ozbrojené sily štátov G5 Sahel, napomáhali rozvoju systému vojenského vzdelávania a poskytovali poradenstvo a výcvik v rámci veliteľstva Spoločných ozbrojených síl štátov G5 Sahel.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Krajiny Sahelu vrátane Mali sú si navzájom podobné v mnohých bezpečnostných problémoch, čo uľahčuje pohyb a pôsobenie teroristických skupín v regióne. Medzinárodná prítomnosť je v regióne Sahelu dôležitá, pretože napomáha stabilizovať bezpečnostnú situáciu, posilňuje odolnosť bezpečnostných a vojenských zložiek a znemožňuje cezhraničné prelievanie bezpečnostných hrozieb do okolitých krajín. Pôsobenie SR v Mali je v súlade s bezpečnostnými záujmami a SR sa tak podieľa na riešení bezpečnostných hrozieb s možným vplyvom na bezpečnosť euroatlantického priestoru.

OS SR budú naďalej pôsobiť vo vojenskej výcvikovej misii EÚ v Mali v rámci schváleného mandátu NR SR (uznesenie č. 310/2020) a aktuálneho nariadenia náčelníka GŠ OS SR do ukončenia mandátu NR SR, resp. do ukončenia vojenskej výcvikovej misie.

Stredoafrická republika

a) Charakteristika politicko-bezpečnostného prostredia

Vývoj bezpečnostnej situácie v Stredoafrickej republike bol výrazne ovplyvnený prezidentskými voľbami z decembra 2020. Reakcie na volebný proces viedli k eskalácii násilia. Bezpečnostná situácia zostáva napätá, pričom zlepšenie v krátkodobom horizonte nemožno predpokladať. Ozbrojené skupiny navzájom súperia o prístup k náleziskám nerastných surovín. Súčasná vláda prezidenta F. Touadéra je podporovaná medzinárodným spoločenstvom, vláda však nemá kontrolu nad celým územím krajiny. V Stredoafrickej republike je takisto viditeľná prítomnosť ruskej polovojenskej skupiny Wagner.

b) EÚ Misia EUTM RCA a zapojenie SR

Vojenská výcviková misia EÚ v Stredoafrickej republike v roku 2016 nadviazala na pôsobenie operácie EUFOR RCA na základe mandátu BR OSN (rezolúcia 2134/2014). Prioritou misie je poskytovať strategické poradenstvo ministerstvu obrany pri budovaní ozbrojených síl. Úzko spolupracuje s dvomi ďalšími misiami v krajine – civilnou misiou EÚ EUAM RCA a misiou OSN MINUSCA. Veliteľstvo sa nachádza v Bangui a jej veliteľom je francúzsky brigádny generál Jacques Langlade de Montgros. Na základe prijatého čiastkového rozkazu veliteľa z novembra 2021 bola z dôvodu pôsobenia skupiny Wagner vykonaná dočasná úprava plnenia výcvikových úloh misie, vrátane dočasného pozastavenia výcvikových aktivít.

K 31. decembru 2021 v misii pôsobili 2 príslušníci OS SR. Plnili úlohy poskytovania strategického poradenstva ministerstvu obrany, generálnemu štábu a ozbrojeným silám Stredoafrickej republiky a poradenstva v oblasti civilno-vojenskej spolupráce pre ministerstvo vnútra. Okrem toho podporovali orgány v príprave a implementácii reformy bezpečnostného sektora, ako aj v budovaní modernejších, účinných a demokraticky kontrolovateľných ozbrojených síl.

c) Vyhodnotenie pôsobenia SR a zámer na rok 2022

Podobne ako v prípade misie EUTM Mali aj vyslanie OS SR do vojenskej výcvikovej misie EUTM RCA je príspevkom zameraným na zmierňovanie bezpečnostných hrozieb, ktoré na africkom kontinente vedú k ohrozeniu mieru, bezpečnosti a vzniku nestabilného prostredia.

OS SR budú v roku 2022 pôsobiť vo vojenskej výcvikovej misii EÚ v Stredoafrickej republike na základe schváleného mandátu NR SR (uznesenie č. 310/2020) a aktuálneho nariadenia náčelníka GŠ OS SR. Po roku 2022 je zámerom ukončenie vyslania príslušníkov OS SR do EUTM RCA.

3. Financovanie

SR vynaložila na pôsobenie v aktivitách medzinárodného krízového manažmentu v uplynulom roku finančné prostriedky vo výške 39 055 394,9 eur. Na tejto sume sa podieľalo MO SR finančnými prostriedkami vo výške 37 788 500,12 eur; MV SR (PZ) vo výške 1 232 291,52 eur; MF SR (FS) vo výške 31 103,26 eur; a MZVEZ SR vo výške 3 500 eur. V porovnaní s rokom 2020 sa vynaložené prostriedky navýšili o 2 627 246,13 eur.

Z rozpočtovej kapitoly MZVEZ SR boli v roku 2021 uhradené finančné príspevky na účely medzinárodného krízového manažmentu do OSN vo výške 3 502 763,87 eur a do OBSE vo výške 126 785,22 eur. MZVEZ SR tiež uhradilo členský príspevok do Európskeho centra výnimčnosti pre civilný krízový manažment vo výške 20 000 eur. MO SR podporilo tri projekty OSN na podporu iniciatívy GT OSN Action for Peacekeeping a Action for

Peacekeeping+ v oblastiach digitálnej transformácie misií OSN, posilnenia spôsobilostí a výkonu misií OSN a proaktívneho posilnenia kybernetickej odolnosti misií OSN úhrnnou sumou 120 000 eur. GP SR na financovanie podprogramu OAU04 - Civilný krízový manažment v oblasti prokuratúry vyčlenila finančné prostriedky vo výške 20 000 eur.

4. Zámery SR v roku 2022

SR má aj v roku 2022 zámer byť aktívnym prispievateľom do misií, operácií a ďalších aktivít medzinárodného krízového manažmentu. Počet vyslaných príslušníkov ozbrojených síl a zborov a civilných expertov bude závisieť od rotácie personálu, bezpečnostnej situácie a požiadaviek stanovených zo strany jednotlivých aktivít medzinárodného krízového manažmentu.

MO SR má v pláne udržať existujúcu mieru príspevkov OS SR a okrem schváleného 11-členného príspevku do námornej vojenskej operácie EÚ EUNAVFOR MED Irini a plánovaného navýšenia príspevkov v rámci misie NATO v Iraku zvažuje nasadenie nových príspevkov do nových misií a operácií. Po ukončení pôsobenia v Afganistane bude možné kapacity OS SR využiť v rámci krízového manažmentu v Afrike a na posilnenie budovania kapacít partnerov. Zámerom SR je spustenie výcvikovej aktivity OS SR na Ukrajine zameranej na výcvik, poradenstvo a asistenciu pre jednotky a štáby ozbrojených síl Ukrajiny. SR tiež podporuje vytvorenie novej vojenskej poradenskej a výcvikovej misie EÚ na Ukrajine a v prípade jej vzniku do nej môže prispieť. Ak to politická situácia v regióne Sahel umožní, SR sa plánuje zapojiť do koalície protiteroristickej operácie Task Force Takuba, vedenej Francúzskom.

MV SR chce pokračovať v podpore civilných misií EÚ, OBSE a OSN v Európe (Ukrajina, Kosovo, Gruzínsko, Cyprus) a v Afrike (Somálsko), pričom od februára 2022 dôjde k posilneniu zastúpenia SR v misii EUCAP Somálsko o 1 príslušníka PZ. Tak ako v predchádzajúcom roku, aj v roku 2022 je SR pripravená vyslať špecializovaný tím príslušníkov PZ do civilnej misie EÚ EUBAM Rafah v Palestíne, ktorého vyslanie bolo z dôvodu nepriaznivej pandemickej situácie odložené.

MF SR (FS) sa zameria na nomináciu svojich príslušníkov do civilných misií v súlade so zahraničnopolitickými prioritami SR, najmä EUMM Gruzínsko, EUAM Ukrajina, EUBAM Rafah a EULEX Kosovo. Pre tento účel bude naďalej posilňovať spoluprácu s Prezidiom Policajného zboru, najmä v oblasti zabezpečenia odbornej prípravy expertov pred ich vyslaním. V súčasnosti prebieha pripomienkové konanie k návrhu Vykonávacej dohody k Dohode o vzájomnej spolupráci z roku 2015 medzi MV SR a MF SR, upravujúcej vzájomnú spoluprácu pri vysielaní expertov, ktorej podpis je plánovaný na prvú polovicu roka 2022.

Všetky vecne príslušné rezorty budú po očakávanom schválení v roku 2022 usilovať o naplnenie záväzkov nového strategického dokumentu EÚ pre oblasť Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (ďalej len „SBOP“) pod názvom Strategický kompas, ako aj záväzkov vychádzajúcich z Národného implementačného plánu k Civilnému kompaktu SBOP EÚ, ktorý určuje ambíciu SR v civilnom krízovom manažmente vo vzťahu k EÚ.

Záver

V poradí desiatu výročná správa poskytuje komplexnú informáciu o zapojení SR a pôsobení slovenských zástupcov (príslušníkov OS SR, PZ, FS a civilných expertov) v misiách, operáciách a ďalších aktivitách medzinárodného krízového manažmentu. SR chce naďalej aktívne prispievať k stabilite a bezpečnosti oblastí v Európe, v Afrike a v Ázii a posilňovať tým euroatlantický priestor a európske susedstvo. Napriek pokračujúcej pandémie dokázala SR v porovnaní s rokom 2020 navýšiť vynaložené finančné prostriedky, ako aj poskytované personálne príspevky. Na zabezpečovaní vysielania slovenských expertov a zapájania SR do daných aktivít aj v uplynulom roku spolupracovali príslušné rezorty na rôznych úrovniach.

SR bude aj v roku 2022 pokračovať v pôsobení v medzinárodnom krízovom manažmente v zmysle svojich medzinárodných záväzkov a zahraničnopolitických záujmov a priorít, a to v súlade s platnými strategickými dokumentmi. Nadalej bude potrebné venovať pozornosť dostatočnej príprave expertov pred vyslaním v súlade s aktuálnymi požiadavkami EÚ, NATO, OSN a OBSE. Rovnako bude dôležité rozšíriť expertízu slovenských expertov za účelom posilnenia reakcie na nové bezpečnostné hrozby, v ktorých sa budú v rámci aktivít medzinárodného krízového manažmentu čoraz viac angažovať. V nasledujúcom období by tiež bolo vhodné vytvoriť priaznivejšie podmienky na vysielanie expertov z oblasti prokuratúry a súdnictva a dosiahnuť ich zapojenie do aktivít medzinárodného krízového manažmentu, osobitne v oblasti posilňovania kapacít právneho štátu.